

Онлайн- сөздүктөр жана интернет- сөздүктөр менен иштөө, тажрыйбасыз колдонуучуну адаштырышы мүмкүн болгон белгилүү бир тузактарды жана коркунучтарды эске алышы керек.

Колдонулган адабияттардын тизмеси:

1. Эфремов В. А. Интернет заманындагы жаңы лингвистиканын түзүлүштөрү/ Антропологиялык форум. No 21, 2014. – Кирүү режими: <http://anthropologie.kunstkamera.ru/>.
2. Лингвисттик энциклопедиялык сөздүк / В.Н. Ярцева. М.: Советская энциклопедия, 1990-жыл.
3. Мангушев С. В., Шекхтман Э. Н. Англис тилиндеги бренддердин кээ бир котормо кат-каттары // Вестник Череповет Мамлекеттик Университети. 2018.
4. Чет сөз сөздүгү : иш жүзүндөгү лексика, түшүндүрмөлөр, этимология. / Н. Н. Андреева, Н. С. Арапова, Л.М. Башэтал.М.: Цитадель, 1997.
5. Жаңы сөздөрдүн Оксфорд сөздүгү. Эд. Элизабет Ноулз, Джулия Эллиотт . Оксфорд – Н.Я.: OUP заманбап университетте чет тилдерди окутууну колдонууга жазылган чет өлкөлүк материалдар менен байланышуу мүмкүнчүлүктөрү.

List of used literature:

1. Efremov V.A. New linguistics in the Internet age. / Anthropological Forum. No 21, 2014. Login mode: <http://anthropologie.kunstkamera.ru/>.
2. Linguistic Encyclopedic Dictionary / V.N. Yartseva. M.: Soviet Encyclopedia, 1990.
3. Mangushev S. V., Shekhtman E.N. Some translation letters of brands in English // Vestnic of Cherepovet State University. 2018.
4. Dictionary of Foreign Dictionary: actual vocabulary, explanations, ethymology. / N. N. Andreeva, N.S. Arapova, L.M. Bashetal.M.: Citadel, 1997.
5. Oxford Dictionary of new words. Ed. Elizabeth Knowle, Julia Elliot. Oxford - n.y.: Opportunities for communication with foreign materials written for use in teaching foreign languages at OUP modern university.

УДК: 81.2:808:811.111-26(575.2)(04)

DOI 10.33514/ВК-1694-7711-2022-1 (1)-120-124

Шакеева Н.М., Байчукеева Л.С., Райымбаева С.Б.

Филология илимдеринин кандидаты, Ж.Баласагын атындагы КУУ, Кыргыз-кытай факультети, Маданият аралык байланыш кафедрасы, кафедра башчысынын м.а., доцент, Ж.Баласагын атындагы КУУ, Кыргыз-кытай факультети, Маданият аралык байланыш кафедрасы, ага окутуучу, Ж.Баласагын атындагы КУУ, Кыргыз-кытай факультети, Маданият аралык байланыш кафедрасы, окутуучу

Шакеева Н.М., Байчукеева Л.С., Райымбаева С.Б.

и.о. зав. кафедра межкультурной коммуникации, Кыргызско-китайского факультет, КНУ им.Ж.Баласагына

Старший преподаватель, кафедра межкультурной коммуникации, Кыргызско-китайский факультет, КНУ им. Ж.Баласагына,

Преподаватель, кафедра межкультурной коммуникации, Кыргызско-китайский факультет, КНУ им. Ж.Баласагына

Shakeeva N.M., Baichukeeva L.S., Raiymbaeva S.B.

a.h. Department of Intercultural Communications of the Kyrgyz-Chinese Faculty of KNU named after Zh. Balasagyn

Senior Lecturer of the Department of Intercultural Communications of the Kyrgyz-Chinese Faculty. J. Balasagyn,

Lecturer at the Department of Intercultural Communications Kyrgyz-Chinese Faculty named after. J. Balasagyn

**ЧЕТ ТИЛДЕРИН ОКУТУУДА МААЛЫМАТТЫК-КОММУНИКАЦИЯЛЫК
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОЛДОНУУ
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ И КОММУНИКАЦИОННЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING**

Аннотация: Макалада маалыматтык-коммуникациялык технологиялардын түзүлүшү жана алардын заманбап университеттерде чет тилин окутуудагы ролу талкууланат. МКТнын каражаттары:

- окуучулардын таанып билүү активдүүлүгүн өрчүтүүгө мүмкүндүк берет,
- окуу үчүн оң мотивацияны камсыз кылат;
- билимге, билгичтиктерге жана жөндөмдөргө контролдуулукту жакшыртат

Аннотация: В статье рассматривается структура информационно-коммуникационных технологий и их роль в обучении иностранным языкам в современных вузах. ИКТ- ресурсы:

- позволяет развивать познавательную активность учащихся,
- обеспечивает положительную мотивацию к обучению;
- Улучшает контроль над знаниями, навыками и способностями

Abstract: The article discusses the structure of information and communication technologies and their role in teaching foreign languages in modern universities. ICT resources:

- Allows to develop students' cognitive activity,
- provides positive motivation for learning;
- Improves control over knowledge, skills and abilities

Негизги сөздөр: маалыматтык-коммуникациялык технологиялар, интернет, презентациялар, видео-конференциялар, вебинарлар, программалык камсыздоо.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, Интернет, презентации, видеоконференции, вебинары, программное обеспечение.

Keywords: information and communication technologies, Internet, presentations, video conferences, webinars, software.

«Маалыматтык-коммуникациялык технологиялар» (МКТ) термини маалыматты чогултуу, иштетүү, сактоо, жайылтуу, чагылдыруу жана пайдалануу максатында

интеграцияланган методдордун, процесстердин жана программалык-аппараттык каражаттардын жыйындысы катары чечмеленет. МКТ өзүнө компьютердик техниканын негизинде иштеген ар кандай программалык-техникалык каражаттарды жана түзүлүштөрдү, ошондой эле маалыматты чогултууну, топтоону, сактоону, өндүрүүнү жана берүүнү камсыз кылган маалымат алмашуунун заманбап каражаттарын жана системаларын камтыйт.

Чет тили мугалиминин куржунунда төмөнкүдөй МКТ каражаттары: 1) компьютер жана мультимедиялык проектордун жардамы менен көрсөтүлгөн электрондук окуу китептери жана окуу куралдары; 2) электрондук энциклопедиялар жана маалымдамалар; 3) тапшырмалар жана тестирилөө программалары; 4) интернеттеги билим берүү ресурстары; 5) iTutor онлайн видеоматериалдары; 6) видео жана аудио жабдуулар; 7) мультимедиялык презентациялар; 8) компьютердик окутуу жана тесттик программалар; 9) электрондук китепканалар; 10) студенттерге профессионалдык багыттагы лексиканы жана профессионалдык багыттагы окууну үйрөтүүдө колдонулган сөздүктөр, тексттик жана видео; 11) аудио жана видеоконференциялар аркылуу маданияттардын диалогуна катышуу мүмкүнчүлүгүн берүүчү телекоммуникациялык технологиялар бар

Университетте чет тилдерин окутууда МКТ төмөнкү маселелерди чечүүгө жардам берет: окуу процесстерин өркүндөтүү, билим берүүнүн натыйжаларын жана мотивацияны жакшыртуу, тармактарды түзүү жана биргелешкен долбоорлорду ишке ашыруу, окуу процессин уюштурууну жана башкарууну жакшыртуу. Белгилей кетчү нерсе, МКТ материалды берүү каражаты гана эмес, ошондой эле көзөмөлдөө каражаты. Алар материалдын жогорку сапаттагы презентациясын камсыз кылат жана ар кандай байланыш каналдарын (текст, сенсордук, графикалык, үн ж.б.) колдонушат. Жаңы технологиялар окуу процессин жекелештирүүгө жана интенсификациялоого мүмкүндүк берет. Дифференциацияланган ыкма ар бир окуучунун ийгиликтүү иш-аракети үчүн шарттарды түзүп, позитивдүү эмоцияларды пайда кылат жана ошону менен анын окуу мотивациясын жогорулатат. Мындан тышкары, компьютерди сабактын бардык этаптарында: жаңы тилдик материал менен таанышууда, окутуу стадиясында, калыптанган билимди, көндүмдөрдү, көндүмдөрдү колдонуу баскычында жана аларды контролдоо баскычында эффективдүү колдонууга болот. Компьютерди жеке курактык жана инсандык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен түрдүү коммуникативдик тапшырмаларда жана кырдаалдарда колдонууга болот. Чет тили сабагында МКТны колдонуу окуучулардын когнитивдик активдүүлүгүн жогорулатат, алардын көз карашын кеңейтет жана КТны интерактивдүү окутуунун инсанга багытталган технологиясын, башкача айтканда, өз ара аракеттенүүдө окутууну колдонууга мүмкүндүк берет. Окуучу өзү башкы каарманга айланат жана өзү билимди өздөштүрүүсүнө жол ачат. Мугалим активдүү жардамчы, анын негизги милдети – окуу процессин уюштуруу, багыттоо жана стимулдаштыруу. Бүткүл дүйнөлүк желени түзүү билим берүү процессине чоң таасирин тийгизүүдө. Маалыматтык система болуу менен **интернет** өз колдонуучуларына ар түрдүү маалыматты жана ресурстарды сунуштайт: электрондук почта, жеке маалыматтарды жарыялоо мүмкүнчүлүгү, маалымат ресурстарына жетүү; чет тилдерин окутуу процессинде активдүү колдонулушу мүмкүн болгон маалымдамалар жана издөө системалары. Чыныгы текст, аудио жана видео ресурстарды колдонуу чет тилдик чөйрөнү түзүүгө өбөлгө түзөт. Артыкчылыктардын арасында курстун мобилдүүлүгүн да белгилей кетүү керек, анткени студент каалаган убакта ага кайрыла алат. Мындан тышкары, кагаздагы окуу материалы абдан тез эскирип калат, ал эми мугалим электрондук түрдө берилген окуу материалын

дайыма жаңырта алат. Ал эми материалдын жаңылыгы, актуалдуулугу жана учурга ылайыктуулугу студенттердин чет тилдерди үйрөнүүгө болгон кызыгуусуна да таасирин тийгизүүдө. Жаңы темаларды, өзгөчө региондук мүнөздөгү темаларды берүү үчүн студенттердин жакшыраак түшүнүүсүнө шарт түзүүчү актуалдуу темалар боюнча (мисалы, изилденип жаткан тилдин өлкөсүнүн кооз жерлери жөнүндө ж.б.) видеолорду көрүү сунушталат. Изилденүүчү тилдин өлкөсүнүн реалдуулуктары жана анын сүйлөгөндөрдүн менталитетинин өзгөчөлүгү. Видеоконференция бул процесстин дагы бир маанилүү методологиялык компонентине айланууда. Форумдар жана вебинарлар сыяктуу эле, видеоконференциялар да чет тилинде мазмундуу баарлашууга мүмкүндүк берет, сабактын убактысын кеңейтет, алар чет тилдеги темаларды талкуулоого, ошондой эле студенттер арасында талкууну калыптандырууга багытталган.

Видеоконференциянын негизги функциясы форумдун функциясына окшош – чет тилинде дискуссия көндүмдөрүн өнүктүрүү, анткени баарлашуу учурунда психологиялык тоскоолдук жоюлат, студенттер чет тилинен коркпой калышты, виртуалдык баарлашууда алар көбүрөөк колдонушат. татаал, деталдуу конструкциялар, алар кийинчерээк реалдуу кепке которулат.

Студенттердин өз алдынча иштөөсүнүн маңызы – алар интернетти колдонуу менен жооп даярдоого, сүйлөмдөрдүн түзүлүшүн жана жазылышын текшерүүгө мүмкүнчүлүк алышат жана мугалим аларды ар кандай функцияларды колдонуу менен оңдой алат: астын сызуу, тексттеги кеп катасын бөлүп көрсөтүү, өзгөртүү. сүйлөмдөгү сөздөрдүн тартиби ж.б.. Мугалим окуучуга болгон материалдарга кайрыла алат, ошондой эле класста бетме-бет сабактарда аларга көңүл бура алат. Бизнес коммуникациясынын компетенцияларын калыптандыруучу жана кеңири таралып жаткан дагы бир инновациялык форма вебинарлар болуп саналат. Вебинар – бул мугалимге маалыматты, тапшырмаларды берүүгө жана катышуучуларга виртуалдык класстын жардамы менен маалымат алуу жана үйрөнүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылган онлайн семинар, анда дүйнөнүн каалаган жеринде бири-бирин угуп жана көрүүгө болот. Мындай семинардын мүмкүнчүлүктөрү өзгөчө маанилүү: катышуучуларга презентацияларды көрсөтүү, виртуалдык доскага тартуу, сурамжылоолорду активдүү кылуу жана көбүрөөк интерактивдүүлүк үчүн катышуучулар онлайн чат терезесинде суроолорду бере алышат. Заманбап Smart технологияларды колдонуу менен студенттер менен диалог куруунун бул альтернативалуу форматы студенттерди аралыктан окутууга, ошондой эле онлайн видеоконференцияларды уюштурууга мүмкүндүк берет. Вебинарлар бай демонстрациялык куралдар менен студенттерге чет тилдерин аралыктан окутууну уюштуруунун натыйжалуу куралы болуп саналат. Маалыматты каалаган форматта, анын ичинде сүрөттөрдү жана видеолорду көрсөтүүнүн ыңгайлуу жолу маектешинин угуусун жана көрүшүн камсыз кылат. Бул жагынан алганда, заманбап университет технологиясында чет тилдерин мындай окутуу чет тилдерин үйрөнүүдө ар дайым абдан маанилүү болуп келген бетме-бет жолугушууга толук кандуу альтернатива болуп саналат деп айтууга болот.

Англис тилин онлайн окутуу чоң аудиторияга жетүүгө жана "электрондук" окутуунун максималдуу мүмкүнчүлүктөрүн пайдаланууга мүмкүндүк берет. Билим алуу жана аларды оперативдүү башкаруу Интернет менен жабдылган дүйнөнүн каалаган жеринде мүмкүн. Бул бири-бирин угуп жана көрүүгө, маалымат алмашууга жана аларды интерактивдүү режимде биргелешип иштеп чыгууга мүмкүндүк берүүчү технология, бул аралыкта байланышты реалдуу жандуу байланышка мүмкүн болушунча жакындатуу

каражаты. Жогорку окуу жайларынын окутуучуларынын жаңы окуу куралдарына болгон кызыгуусу чет тилинде угууну жана жазууну үйрөтүү процессинде заманбап аппараттык жана программалык камсыздоонун билим берүү мүмкүнчүлүктөрүн көрүүгө мүмкүндүк берет. Учурда онлайн журналдар (блогдор) өзгөчө кызыгууну туудурат, алардын негизги мазмунуна жазуулар же коомдук доменде жарыяланган маалыматтардын башка формалары үзгүлтүксүз кошулуп турган веб-сайттар болуп саналат, аларга комментарийлер берилиши мүмкүн. Ошентип, азыртадан эле студенттерди акыркы инновациялык технологияларды колдонуу менен талкуу жүргүзүүгө үйрөтүү когнитивдик активдүүлүктүн өнүгүшүнө өбөлгө түзүп, окууга болгон кызыгууну бир топ жогорулатып, жакшы натыйжаларды берип жатат. Заманбап билим берүү чөйрөсүнүн шарттары студенттерге ар кандай электрондук ресурстарды колдонуу менен ар кандай деңгээлдеги айырмачылыкты камсыз кылуу үчүн тил боюнча өз алдынча иштөөгө олуттуу мүмкүнчүлүктөрдү берет. Бул жеке траекторияны иштеп чыгууга мүмкүндүк түзүп окуучуга ишке ашырууга жана өркүндөтүүгө мүмкүндүк берет. Чет тилдерин окутуу процессинде МКТны колдонуу чет тилдерин үйрөнүүдө оң натыйжалар жана студенттердин мотивациясын жана кызыгуусун жогорулатуу жөнүндө айтууга мүмкүндүк берет.

Колдонулган адабияттар:

1. Белкова М.М. Информациялык жана компьютердик технологиялар англис тили сабактарында // Англис тили мектепте. 2008, № 2, б. 73–75;
2. Зими́на М.В., Люляева Н.А. Чет тилдерин окутууда маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу // Илим жана билим берүүнүн заманбап көйгөйлөрү. - 2017, № 4.
3. Назарова Н.Б., Мохова О.Л. Чет тилдерди окутуудагы жаңы маалыматтык технологиялар // Илим жана билим берүүнүн заманбап көйгөйлөрү. - 2016. - № 3.;
4. Сысоев П.В., Евстигнеева М.Н. Чет тилин окутуудагы заманбап билим берүүчү интернет булактары. мектепте тилдер. 2008, № 6, б. 2–9.

List of used literature:

1. Belkova M. M. Information and computer technologies in English lessons // English language at school. 2008, no. 2, p. 73–75;
2. Zimina M.V., Lyulyaeva N.A. The use of information and communication technologies in teaching foreign languages // Modern problems of science and education. - 2017, No. 4.
3. Nazarova N.B., Mokhova O.L. New information technologies in teaching foreign languages // Modern problems of science and education. - 2016. - No. 3.;
4. Sysoev P. V., Evstigneeva M. N. Modern educational Internet resources in teaching a foreign language. languages at school. 2008, no. 6, p. 2–9.